

Verdienmodellen voor biodiversiteit

-

Waar staat de Minaraad?

Jan Verheeke en Kathleen Quick

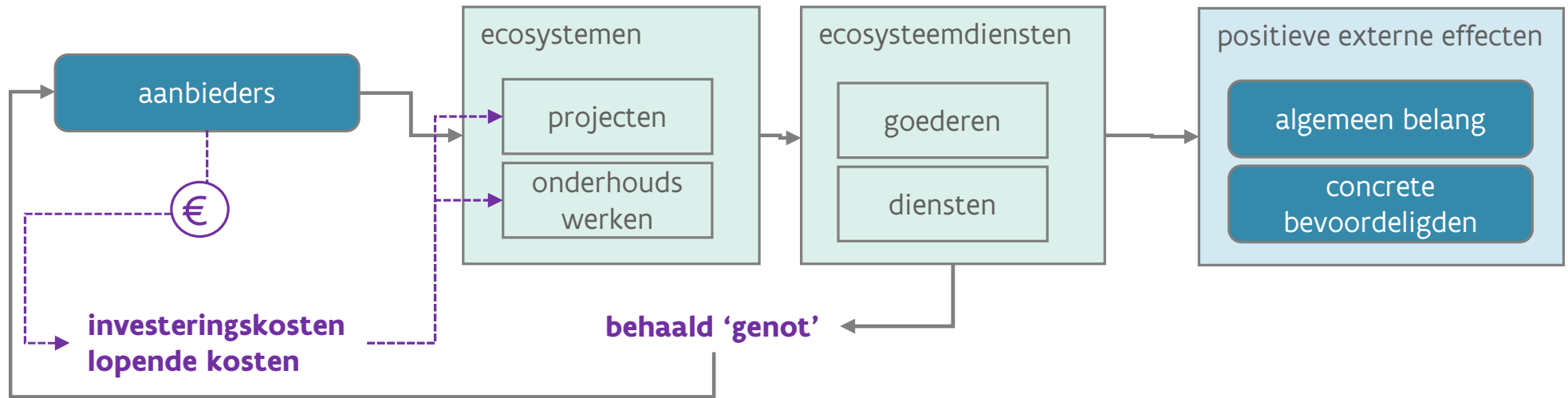
22 januari 2026

“Verdienmodellen”

- Een **verdienmodel** legt voor de **natuureigenaar** vast (*) welke **producten, diensten, toegangs- of gebruiksrechten**, hij/zij zal voortbrengen, (*) voor welke partijen, (*) welke **opbrengsten** daarbij kunnen worden beoogd, (*) welke **investeringen en kosten** er moeten worden gemaakt, en (*) hoe er gekomen kan worden tot een **rendement**.
- In 2024, bij de Natuurherstelwet, stelden Minaraad, SERV en SALV vast dat **verdienmodellen** een piste kunnen zijn bij de zoektocht naar **structurele financiering voor natuur**. Dit moet evenwel op een doordachte manier gebeuren: welke zijn de kansen voor ondernemers – bos- en landbouw(ers), de agrovoedingssector en de houtsector – om een ernstige bijdrage te leveren?

Verdienmodel 0: voor het genot

'verdienmodel 0':

'behaald genot'

≥

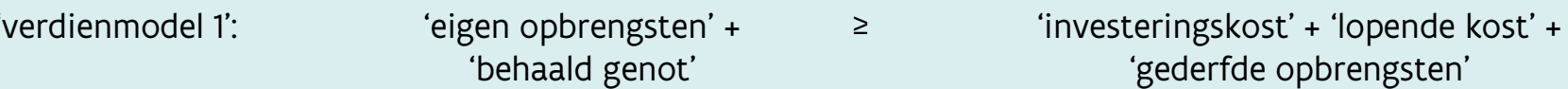
'investeringskost' + 'lopende kost' +
'gederfde opbrengsten'

Minaraad over natuurbehoud ‘voor het genot’

- In [advies 2017-003](#) merkten Minaraad en SALV op dat vele beheerders vrijwillig eigen terreinen aanwenden voor verhoogd natuurbeheer, **zelf** voor een substantiële financiering **zorgen** (in het bijzonder bij inrichtingsprojecten) en **zelf** verplichtingen voor herstelbeheer in hun beheerplan **opnemen**.
- In [advies 2019-005](#) in een briefadvies over de nieuwe toegankelijkheidsregelingen voor bossen en natuurrreservaten verwees de Raad naar een INBO-onderzoek dat ook **de waardering van niet-materiële voordelen uit de natuur** een grote invloed kan hebben op beslissingen over groene ruimtes.
- In [advies 2021-007](#), bij de SGBP, stelden Minaraad, SERV en SALV dat natuurterreinen (*) betekenisvolle individuele en collectieve meerwaarden leveren (“**systeemdiensten**”), weliswaar dikwijls in de vorm van (*) niet-vergoede **positieve externe effecten**.

Vlaanderen
is omgevingsbewust.

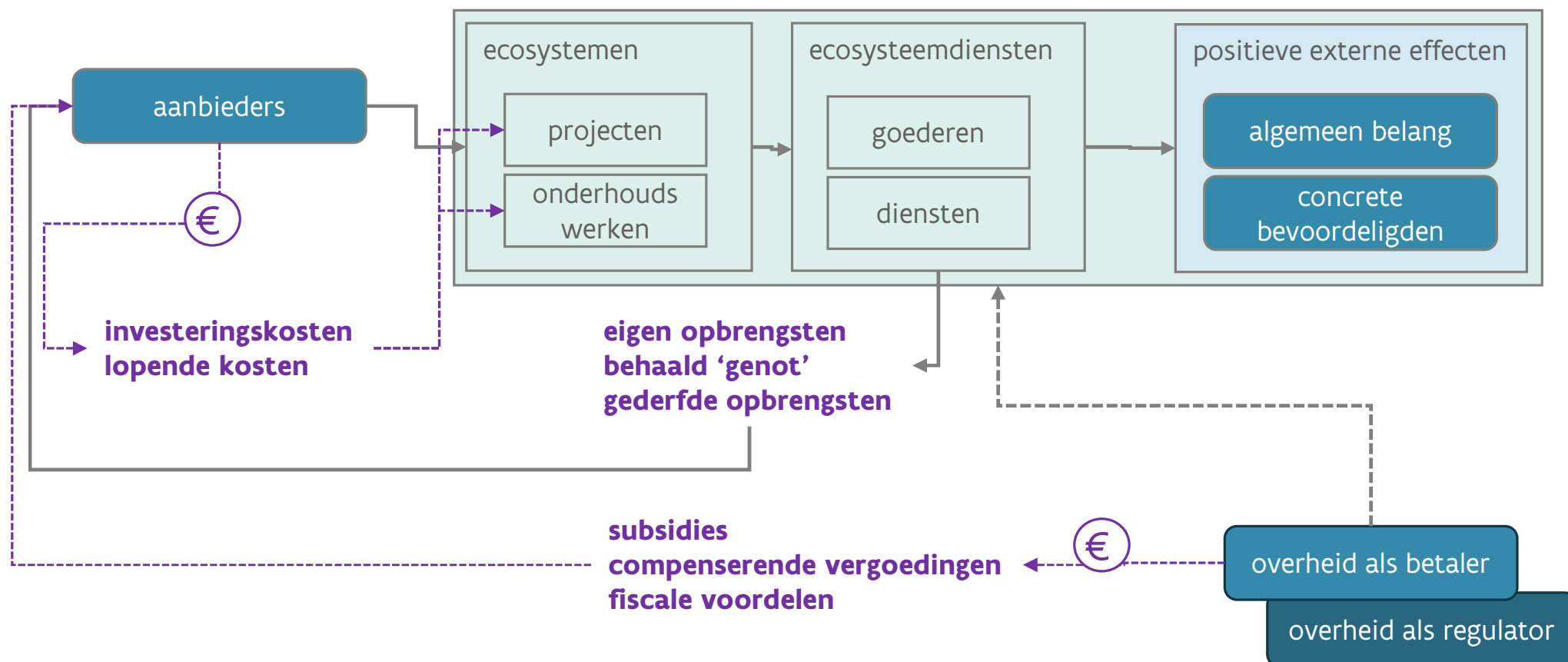
$$\text{'verdienmodel 1':} \quad \text{'eigen opbrengsten' + 'behaald genot'} \geq \text{'investeringskost' + 'lopende kost' + 'gederfde opbrengsten'}$$

Minaraad over natuurbehoud ‘voor eigen opbrengsten’

- Reeds in 1998 beklemtoonde de Minaraad dat de aan bos verbonden **duurzaamheidscriteria** in belangrijke mate gericht zijn op het vrijwaren van de mogelijkheid van opbrengsten op de lange termijn.
- In [advies 2014-017](#) ging de Minaraad op dat élan verder, en bracht het een studie en een advies over **de economische functie van bos**, met aandacht voor de duurzame productie en consumptie van de door het bos geleverde producten en diensten.
- In [advies 2017-019](#) adviseerde de Minaraad om te komen tot doorgesproken **beheerdoelen** voor de diverse **jachtwildsoorten**.

Verdienmodel 2: subsidies, compensaties enz.

'verdienmodel 2':

'eigen opbrengsten' +
'behaald genot' + 'subsidies'

≥

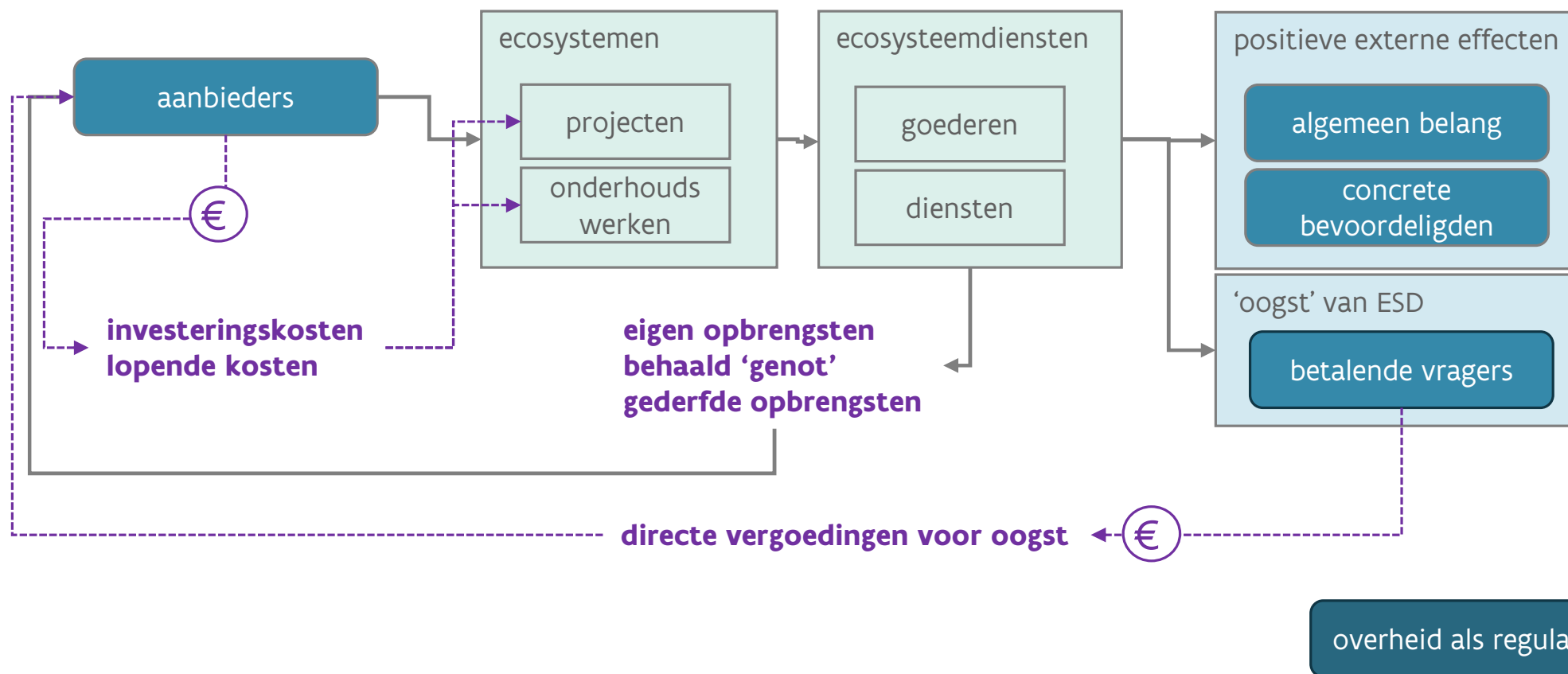
'investeringskost' + 'lopende kost' +
'gedeelde opbrengsten'

Minaraad over natuurbehoud ‘voor subsidies’

- In [advies 2012-077](#) gaf de Minaraad, op basis van een eigen studie, uitgebreid advies over de ‘instrumenten’ die nodig zouden zijn voor de realisatie van de instandhoudingsdoelen. Het advies bepleitte (en schetste) in feite een algemene **optimalisering** van de (vooral **financiële**) **instrumenten** i.v.m. natuurwaarden in de landelijke ruimte.
- In [advies 2017-003](#) gaven Minaraad en SALV een advies over de wijzigingen aan het **besluit over de subsidiëring van natuurbeheer** met name over het belang van transparantie en toegankelijkheid ervan voor iedere potentiële beheerder.

Verdienmodel 3: betaling voor ecosysteemdiensten

'verdienmodel 3':

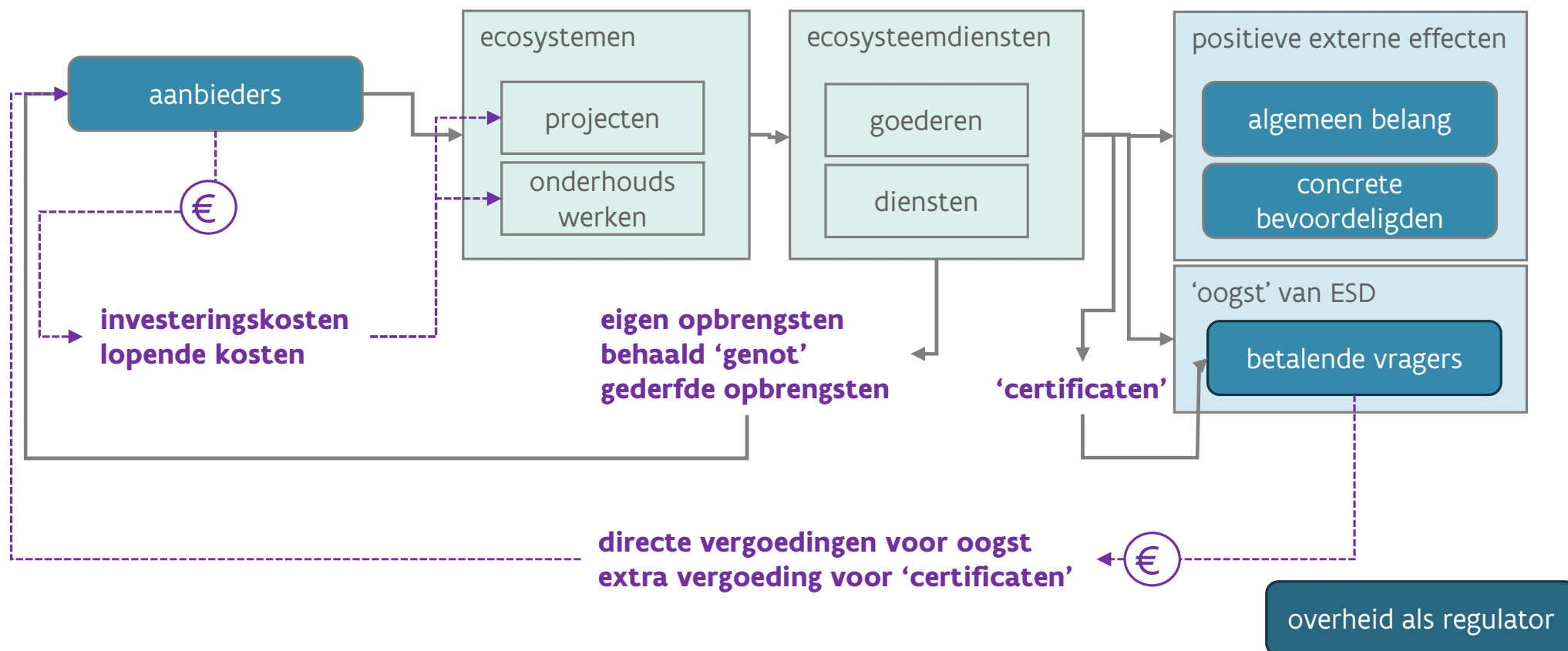
$$\text{'eigen opbrengsten' + 'behaald genot' + 'vergoedingen'} \geq \text{'investeringskost' + 'lopende kost' + 'gederfde opbrengsten'}$$

Minaraad over betaling voor ecosysteemdiensten

- In [advies 2014-017](#) stelde de Minaraad, met een uitgebreid studie en de briefadvies, dat een visievorming over de **economische functie van bos** een meerwaarde kan bieden voor het behoud, de ontwikkeling en de kwaliteit van de exploitatie van de Vlaamse bossen – met name door een stimulerend financieel kader, gebaseerd op ernstig cijfermateriaal.
- In [advies 2016-004](#), in de context van een discussie over het BRV, suggereerden Minaraad en SALV om de notie ‘ecosysteemdiensten’ mee te nemen bij de verbetering van **compensatiemechanismen** in de ruimtelijke ordening, en bovendien ook om te onderzoeken bij welke aan ecosysteemdiensten verbonden modellen (**‘ondernemen met natuur’**) de ruimtelijke ordening een faciliterende rol zou kunnen vervullen.

Verdienmodel 4: vergoeding gecertificeerde oogst

'verdienmodel 4': 'opbrengsten' + 'genot' + 'vergoedingen' ≥
+ vergoeding voor certificaten

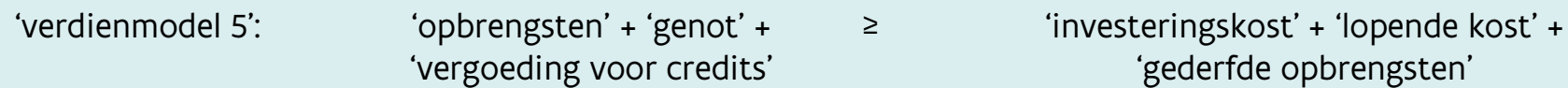
'investeringskost' + 'lopende kost' +
'gederfde opbrengsten'

Minaraad over natuurbehoud ‘via gecertificeerde oogst’

- In het eerder vermelde [advies 2012-077](#) pleitte de Minaraad ervoor om ‘**criteria voor duurzaam bosbeheer**’ in te zetten voor certificering.
- In [advies 2013-015](#) en [advies 2016-024](#) met betrekking tot ‘**duurzaamheidscriteria voor biomassa**’ werd uitgebreid ingegaan op het belang van certificeringssystemen.
- In 2022 lag de Minaraad, samen met de Nederlandse Raad voor Leefmilieu en Infrastructuur, aan de basis van een [paper “Toward a sustainable food system”](#), waarin onderzocht werd of en hoe een veralgemeend **certificatiesysteem voor de voedingsketen** zou kunnen leiden tot duurzamer landbouw.

Vlaanderen
is omgevingsbewust.

overheid als regulator

Minaraad en natuurbehoud met ‘credits’ en een ‘markt’

- In [advies 2021-010](#) bracht de Minaraad, op basis van een uitgebreide eigen studie, een advies uit over het tot stand brengen van een **koolstofmarkt** – in samenhang met de verordening *Land Use, Land Use Change and Forestry*. De Raad bracht een analyse van alle betrokken **type-partijen**, formuleerde aanbevelingen inzake de koolstofmarkt en beval aan dat de overheid het **juridisch kader** zou scheppen.

Intermediaire partijen

- Verdienmodel 0 – ‘voor het genot’
- Verdienmodel 1 – ‘eigen opbrengsten’
- Verdienmodel 2 – ‘subsidies enz.’
- Verdienmodel 3 – ‘betaling voor ecosysteemdiensten’
- Verdienmodel 4 – ‘gecertificeerde oogst’
- Verdienmodel 5 – ‘vergoeding via certificaten’

Wat zijn voor deze partijen de verdienmodellen? **Verdienmodellen 5 en 6 zijn ook hierop gericht.**

Minaraad over ‘intermediaire partijen’

- Met [advies 2012-040](#) en [advies 2014-042](#) bracht de Minaraad inzichten over de wenselijke rol en positie van **regionale landschappen** en **bosgroepen**.
- In [advies 2021-010](#) over de **koolstofmarkt**, en de hieraan voorafgaande eigen studie, besteedde de Minaraad heel wat aandacht aan deze intermediaire partijen.

Tot slot ... van 'micro' naar 'macro'

Eerste vaststelling: er lijkt op dit moment geen publiek, officieel en integraal kostenoverzicht te bestaan voor Vlaanderen, i.e. wat bv. de uitvoering van de Europese Natuurherstelverordening, [EU 2024/1991](#), globaal zal kosten.

Tweede vaststelling:
beleidsmatig zou het nuttig zijn zich een beeld te vormen van welk aandeel men zou willen toekennen aan welk 'verdienmodel'.

Aandeel in financiële stromen voor natuurbehoud ?

- verdienenmodel 0 ■ verdienenmodel 1 ■ verdienenmodel 2
- verdienenmodel 3 ■ verdienenmodel 4 ■ verdienenmodel 5

Enkele recente ontwikkelingen - Europees

- 29 juli 2024 – **Natuurherstelverordening**, ‘overweging 80’: natuurherstel is bij uitstek gebaat bij een mix van publieke middelen, private cofinanciering en innovatieve financiële instrumenten.
- 27 november 2024 – **Carbon Removals and Carbon Farming Regulation**, wat een kader schept voor vrijwillige, gecertificeerde koolstofverwijdering en koolstofopslag in de bodem en in producten.
- 7 juli 2025 – EC lanceert ‘**Roadmap towards Nature Credits**’, met het oog op een markt, tegen 2027, van vrijwillige, gecertificeerde *credits* die meetbare biodiversiteitsresultaten representeren.
- 19 augustus 2025 – het **financieel verslag** voorzien in art. 21.7. van de Natuurherstelverordening blijft voorlopig achterwege.

Enkele recente ontwikkelingen - Vlaams

- 15 november 2024 – Beleidsnota omgeving: “De **diensten die ecosystemen** aan de maatschappij **leveren** [...] en de waarde die onze maatschappij aan die [...] diensten hecht, bieden mogelijkheden om de **vermarkting** ervan te verkennen [...]” “Aansluitend verkennen we internationale concepten zoals ‘biodiversity credits’, ‘biodiversity net gain’ en ‘habitatbanking’ [...]”
 - 30 september 2025: **INBO-review** op de Europese *roadmap* inzake *nature credits*. Het systeem heeft potentieel, maar kan ook leiden tot verkeerde incentives. De lat voor effectiviteit mag niet te laag worden gelegd. Het zal best gaan om een aanvullend systeem, niet als kern van natuurfinanciering.
- In Vlaanderen is men nu vooral bezig met **evaluatie en verkenning**, nog niet met implementatie.

Enkele vooruitzichten

- Bij diverse raadspartners is het thema ‘levend’, bv. (*) Landelijk Vlaanderen met het Europese *Laurus Network*; (*) Boerenbond met het projectmatige werk van *Boerennatuur Vlaanderen*; (*) Natuurpunt met diverse, waaronder recent ‘*teambuildings voor bedrijven*’.
- Er lijken adviesvragen komende:
 - Over de **financiering van het nationaal biodiversiteitsplan** in het kader van het Verdrag van de Biodiversiteit (vanuit het federale niveau);
 - Over het **toekomstig Vlaams natuurbeleid** naar aanleiding van de zesjaarlijkse rapportage van de Vogel- en Habitatrichtlijn;
 - Over het in opmaak zijn **Natuurherstelplan**, onder andere in het kader van het openbaar onderzoek;
 - Over het nieuwe **Vlaamse landbouwbeleid** in het kader van het Europees landbouwbeleid post 2027.

Plannen van/in de Minaraad

- Binnen de Minaraad is er **interesse voor innovatieve financiering**. Deze moeten gekaderd worden in duidelijke structuren, die zorgen voor een **evenwicht** tussen aanbod (terreinbeheerders) en vraag ('betalers'). Waarden: 'effectiviteit', 'rechtszekerheid' en 'eenvoud'.
- Binnenkort richten we de **Permanente Werkcommissies** voor **Bosbeleid** en **Jachtbeleid** op, waar de dialoog wordt verdergezet en toegespitst.
- We gaan op basis van deze dag, op basis van een in de **Werkgroep Biodiversiteit** op te maken achtergronddocument en op basis van het gesprek in de PWC's, proberen te komen tot een **advies op eigen initiatief**.

Als slot: nog eens ten rade gaan bij de Oude Grieken

Gaia (Γαῖα, Γαῖη of Γῆ)
De godin van de aarde

Ouranos (Οὐρανός)
De god van de hemel

Ploutos (Πλοῦτος)
De god van de rijkdom

Hermes (Ἑρμῆς)
De god van de handel

Vlaanderen
is omgevingsbewust

MINARAAD
milieu & natuur

22/01/26 – Jan Verheeke - jan.verheeke@minaraad.be

Bezoekersadres: Herman Teirlinckgebouw - Havenlaan 88 B-1000 Brussel | website: www.minaraad.be